

Kulturvandring i Bissjön (Ca. 3,5 km)

I "Jordha boocken" från 1543 finns byn omnämnd bl.a. som "Biörnasjön" med sju bönder enligt Gustav Vasas skatteläggning. Därav framgår också att en kvarn fanns i byn.

Den första av nuvarande bilvägar genom byn byggdes 1925. Fram till dess var alltså "Gammvallsvägen" färdvägen både till Lövånger, Burträsk och Skellefteå. Gammvallsvägen anslöt i Mångbyn till Kustlandsvägen - dåtidens E-4.

Den som startar vandringen där Ersnäsvägen möter nuvarande landsväg ser den såg som drevs från 1930 till i början av 1970-talet. Under vandring Ersnäsvägen, Gammvallsvägen mot sydost och tillbaks till starten längs nuvarande landsväg passerar för trakten typiska bostadshus, ladugårdar och odlingar. Vissa byggnader är från mitten av 1800. Dessutom kan man i tur och ordning se:

- 1. Liggande höna.** Stor flat sten vilande på mindre stenar (ägg) som ben. Fornminnet syns från skylt vid Ersnäsvägen. Vetenskapen vet ej vad denna typ av fornlämning hade för funktion. Tingsplats och/eller som Mora sten en plats där man valde styresmän eggar väl fantasin. Tre rösen och en liggande höna inom 500 m radie måste betyda något.
- 2. Rösen.** Två stora rösen i korsningen mellan Ersnäsvägen och Gammvallsvägen och ett dito nära Gammvallsvägen ca 100 m sydost bron över Bissjöån. Rösena ligger som på andra platser i Lövångerbygden ca. 30-40 m över havet och bedöms därför vara 3000 - 4000 år gamla tillkomna under Nordens bronsålder. (Mer om rösena kan t.ex. läsas i Lövångersboken del. 1.)
- 3. Vattenkraftsdrivna sågverk/kvarnar/spånhyvlar.** Forsarna i Bissjöån har utnyttjats sedan urminnes tid. Än idag kan kanaler och fundament för sågverken och kvarnarna studeras där Gammvallsvägen korsar Bissjöån, i ån på Simmersabacken och i Karlsforsen öster om nuvarande landsvägsbro över Bissjöån. Även bönder i Höckmark hade tidvis rätt att nyttja kvarnar i Bissjöån. Lämplig rastplats.
- 4. Byastugan.** (F.d skola och Bönhus). Byns skola från 1906 då den byggdes till 1956 då byggnaden övertogs av Bönhusföreningen. 2002 köpte byaföreningen byggnaden där byabiblioteket från 1900-talets första hälft, gamla byakartor m.m. finns att studera.
- 5. Millenniummonument.** En pyramid byggd av 20 stenar från byns marker står ca. 20 m norr om byastugan. De tjugo stenarna representerar var sitt århundrande sedan vår tideräkning börjar. Inne i pyramiden finns en låda gjord av syrafast plåt. Den är fylld av en ädelgas och innehåller barnteckningar, karta, mynt, köpnotor o.d som avses spegla 1900-talets sista decennium.
- 6. Flora.** Här och där längs vandringsvägen uppmärksammar skyltar Dig på växter. De är i stort sett ortstypiska och för oss alla välkända örter- men handen på hjärtat - vad är deras namn?

Trevlig vandring i historisk miljö som vi tillsammans skall vårda och vara aktsamma om.

Bissjöns Byaförening